

ČIULBA ULBA

DZŪKU KULTŪROS PESCIVALIS

BIRŽĒLIO 24 – 27 D.
MARCINKONYS. 2021 M.

INTRAUK KVAJYNIŲ
CIONGO!

BAŽNYČIA

KAPINYNŲ SVIRNAS

RASŲ ŠVENTĖS VIETA

LANKYTOJŲ CENTRAS

GAMTOS MOKYKLA

PESČIVALIO PIEVA

ETNOGRAFINĖ SODYBA

STOCIES GALERIJA

KAP SMAGU, KAD ATKELIAVAI ČA, IN MARCINKONIS!

Būk pasveikytas – Tu jau tapai mūsų pescivalio dalim. Būk ča su mum ciek, kiek cik širdzis nori. Mes Tavį labai laukėm. Cikimės, kad atrasi daug viso įdomaus, suciksi sąnų ir susrasi naujų draugų!

Antrasis Dzūkų kultūros pescivalis „Čiulba ulba“ skiramas Marcinkonių kaimo šviesuoliu, tautosakos pateikėju ir rinkėju, lietuviybės puoselėtoju Juozu Averkai (1911-1998) atmintį. Jam šįmet būtų sukakę 110 metų! Juozulis gimė ir augo Marcinkonysa, ča dalyvavo Šv. Kazimiero draugijos skyriaus veiklon: slapta iš Nepriklausomos Lietuvos į Marcinkonis, katriej tadų buvo po lenkais, per demarkacinį linijų gabeno lietuviškas knygas, bendradarbiavo su Vylniaus vadavimo sąjunga. 1940 m. jį išvežė Sibiran pirmuoju tramcies traukiniu. Pargrįžis Lietuvon J. Averka apsigyveno Pavilnėn, kur insitrukė Vylniaus pol'kloristų ir kraštotyrininkų veiklon. Ir šandien jį atmenancys su meili mini dzūkų dainavimo puoselėtojų Dėdį Juozų. Juozas mokino juos ir pats mokinosi iš jų. 1971 m. Dėdė Juozas inicijavo Marcinkonių etnografinio ansamblio inkūrimą. J. Averka atvykdavo į savo kaimą ir dainuodavo kartu su Marcinkonių ansambliu, dalyvaudavo visuose Marcinkonysa vykusiuose renginiuose. 1983 m. draugai su etnografiniu ansambliu Marcinkonysa surangė Rasų šventį, katra buvo švysta dar neraz. Tokiosa šventėsa buvo jusc ir Sąjūdzo dvasia. Anksci patyris nepaprastų dainų jėgų ir galių, su jom nesiskyrė visų savo amželi. 1998 m. J. Averka iškeliavo Anapilin ir atgūtė amžino poilsio Marcinkonių kapinėsa.

Pažįc Dėdį Juozų ir pajusc jo asmenybės žavesį gatėsi dalyvaudamas jam skyrtuose renginiuose, o gerai insivaizduoc knygnešio dalių – jei išdrįsi laiscis nakcinį žygin tuoj pacu maršrutu, katruoj Juozas su bendražygiais ir keliaudavo dyrbdami šitų šventų darbų.

Dėdės Juozo mokymai ir jo pacies mokymasis visų gyvenimų, mus labai inkvėpė – šų metų programon rasi daugybį progų kų tais naujo išmokc ar išgīsc. Kviecam dalyvauc dzūkų giedojimo, pol'kutės šokimo mokymuose, išmėgyc norvienį iš 30 amatų, klausyc specialiai šitam pescivaliui paruoštų paskaitų, o tebgī išaic į žygius, akskūrsijas pažįc šito krašto gamtų ir istorijų, aplankyc parodas, o svarbiausia – kuo daugiau giedoc – šitų galima daryc ne cik vakarais prieg laužuko! Šom dzienom Marcinkonysa rankas Dzūkijų ir jos kultūrų mylincys žmonys: dainininkai, muzikantai, amatyninkai, gamcinykai, akademikai, poetai ir menininkai. Mislinam, kožnas, pabuvis mūsų sambūrin norvienų dzienų, atras sau kų nor naujo ir gražaus ir tep pats prabagotės.

Linkim smagaus ir prasmyngo čėso, malonių suspažinimų ir atradimų! Dėkavojam visiems mūsų rėmėjams ir partnerams, kožnam žmogui, prisdėjusiam rangianc šitų dzūkų kultūros sprogimų, kožnam ča atvažavusiam.

Dėkavojam mūsų mielai dizainerai Adai Abromaitytei už šitos knygetės ir visos pescivalio atribucikos sukūrimą!

ČETVERGAS

BIRŽĖLIO 24 DIENA

MOKYKLOS PIEVUKĖ

- 15.00–19.00 Atvykimas, insikūrimas palapinių kaimelin, vainikų pynimas, pasruošimas Rasų šventei
- 19.00 Iškeliaunam in paupį Rasų šventės apeigom

ŠAUDZYKLOS KALNAS, GRŪDOS VINGIS

- 19.30 Aukojimai, apeiginiai giedojimai (veda Merkinės jaunimo etnokultūros klubas KUKUMBALIS), būrimai, vainikėlių laidzimas Grūdų upelėn
- 22.00 Saulatės palydėjimas nog kalnelio giedanc, parajimas atgal' in pievų

MOKYKLOS PIEVUKĖ

Nuslaidus Uždegamos stebutės
Saulalai

23.00–02.00 Vakaruška. Šokiam grajina:

- ✦ Pol'kl'oro ansamblis MINDRĖ (Vylnius)
- ✦ Pranas Ulbinas (Varėna)
- ✦ Lietuvos karuominės Vylniaus įgulos karinykų ramovės pol'kl'oro ansamblis VILNELĖ
- ✦ Zigmąs Žilionis (Leipalingis)

PĖTNYČIA

BIRŽĖLIO 25 DIENA

PARODOS:

- 10.00–17.00 „Lininiai dzūkų abrūsėliai“ (ETNOGRAPINĖ SODYBA)
12.00–18.00 „Aš kirvarpa“ (MARCINKONIŲ GELAŽYNKELIO STOCIES GALERIJA)

NOG MOKYKLOS RATU LIG ETNOGRAPINĖS SODYBOS

- 08.30–10.00 Akskūrsija po Marcinkonis (dzviem grupēm) – veda Dalia Blažulionytė ir Virgīnija Pugačiauskienė (Dzūkijos nacionalinis parkas)

ETNOGRAPINĖ SODYBA

- 10.00–10.30 Parodos atdarymas: „Lininiai dzūkų abrūsėliai“ – pristato Rasa Stanevičiūtė (Alytaus kraštotyros muziejus)
10.30–11.30 Paskaita / viktorina: „Kap rangės dzūkai XIX a. pab. – XX a. pr.“ – skaito Asta Vandytė ir Diana Tomkuvienė

MARCINKONIŲ GELAŽYNKELIO STOCIES GALERIJA

- 12.00–12.30 Parodos atdarymas: „Aš kirvarpa“ – pristato menininkė Laura Garbštienė (VšĮ „Verpėjos“)

MOKYKLOS PIEVUKĖ

- 13.00–14.30 Kap gieda dzūkai? Praktiniai mokymai – veda Rytis Ambrazevičius
14.30–17.30 Dzūkiškų amatų dyrbtuvės:
✦ Rėminis trikampės skaros audzimas – Danutė Juškienė (Veisiejai, Lazdijų r.)
✦ Linų verpimas – Rita Valiukevičienė (Bugonių k., Alytaus r.)
✦ Nosinaitių ir staltiesių siuvinėjimas gėtėm pyldzymo tekniku – Lina Kabelkaitė (Leipalingis, Druskininkų sav.)
✦ Dzūkiškų rinkcinių juostų audzimas, tradiciniai raštai – Martyna Krikštolaitytė (Kalvelių k., Lazdijų r.)

MOKYKLOS PIEVUKĖ

- 14.30–17.30 Dzūkiškų amatų dyrbtuvės:
✦ Dzūkiškų kaišycinių juostų audzimas, tradiciniai raštai – Danutė Kazimiera Bozienė (Alytus)
✦ Keramikos dyrbtuvės – Artūras Matonis (Beržupio vs., Varėnos r.)
✦ Dyrbtuvės vaikam: skraidukas arba klevo sėkla – Algirdas Juškevičius (Varėna)
✦ Žvakių tėjimas an lanko – Laima Saviščevienė (Merkinė, Varėnos r.)
✦ Gorčių pyrimas – Romas Norkūnas (Musteikos k., Varėnos r.)
- 17.00–18.30 Kap šokama pol'kutė? Praktiniai mokymai – veda Daumantas Čepulis
- 18.30–19.15 Paskaita: „Kraštovaizdžio raida ir kaita Marcinkonių apylinkėse“ – skaito Jonas Volungevičius
- 19.15–20.00 Paskaita: „Dzūkijos krašto paukštukai“ – skaito Marius Karlonas
- 20.00–22.00 Dokumentinio pylmo „Sengirė“ peržūra ir aptarimas su režisierium Mindaugu Survila
- 22.00–23.00 Dzūkiški pasdainavimai. Dainas veda Vylniaus universiteto pol'kl'oro ansamblis RATILIO, Lietuvos karuominės Vylniaus įgulos karininkų ramovės pol'kl'oro ansamblis VILNELE
- 23.00 Vakarūška. Šokiams gražina Varėnos šaulių kapela ir Vylniaus universiteto pol'kl'oro ansamblis RATILIO.

SUBATA BIRŽĖLIO 26 DIENA

PAREDOS:

- 9.00–16.00 „Lininiai dzūkų abrusėliai“ (ETNOGRAPINĖ SODYBA)
- 10.30–18.00 „Atmenanc Dėdj Juozų“ (MOKYKLOS PIEVUKĖ)
- 12.00–18.00 „Aš kirvarpa“ MARCINKONIŲ (GELAŽYNKELIO STOCIES GALERIJA)

NOG MOKYKLOS MIŠKAN IR ATGAL

- 06.30–08.30 Žygis paukštukų klausyc ir žūrėc – veda Marius Karlonas

MOKYKLOS PIEVUKĖ

- 09.30–10.30 Paskaita: „Mūsų Dėdė Juozas: Averkos asmenybės žavesys ir įtaka Vylniaus miesto pol'kl'oro ansamblių dzūkiskjo tautosakos atlikimo sampratai“ – skaito Laima Purlienė
- 10.30–11.00 Parodos atdarymas: „Atmenanc Dėdį Juozų“ – pristato potograpas Vytautas Daraškevičius
- 11.00–13.00 Koncertas „Kap dainuodavo Dėdė Juozas“ – dalyvauna Vylniaus universiteto pol'kl'oro ansamblis RATILIO, Varėnos kultūros centro p. a. ŽEIRIA, Matuizų kultūros centro p. a. VERBENA, Druskinų kultūros centro p. a. STADALĖTĖ, Druskinų KC Vieciūnų laisvalaikio satės p. a. ŽEMYNĖTĖ, Vylniaus miesto p. a. VILNIAUS DZŪKULIAI, LABINGIS, Lietuvos karuominės Vylniaus įgulos karinų ramovės pol'kl'oro ansamblis VILNELĖ, Merkinės jaunimo etnokultūros klubas KUKUMBALIS ir pavieniai dainininkai. Koncertų veda Laima Purlienė.
- 13.00–16.00 Dzūkiskų amatų dyrbtuvės:
- ✦ Tradicinis vilnionių siūlų dažymas augaliniais dažais – Danutė Juškienė (Veisiejai, Lazdijų r.)
 - ✦ Linų verpimas – Rita Valiukevičienė (Bugonių k., Alytaus r.)
 - ✦ Dzūkų pievų vaistažotės gėrimam (alu, midu, girom) gamyc – Ieva Šidlaitė (Diržamenių k., Varėnos r.)
 - ✦ Dėžutių iš karnų gamyba – Romas Norkūnas (Musteikos k. Varėnos r.)
 - ✦ Užolaidėtės ir kici iš popieraus karpoci namų papuošimai – Laima Savišcevienė (Merkinė, Varėnos r.)
 - ✦ Medzinio šaukšto drožyba – Algirdas Juškevičius (Varėna)
 - ✦ Dzūkiskų rinkcinių juostų audzimas, tradiciniai raštai – Martyna Krikštolaitytė (Kalvelių k., Lazdijų r.)
 - ✦ Dzūkiskų kaišycinių juostų audzimas, tradiciniai raštai – Danutė Kazimiera Bozienė (Alytus)
 - ✦ Keramikos dyrbtuvės – Artūras Matonis (Beržupio vs., Varėnos r.)
 - ✦ Senieji dzūkiski vaikų žaidimai – Vilma Žukauskienė (Prelamciškės k., Lazdijų r.)
- 16.00–17.00 Paskaita: „Dzūkų geograpinės tapatybės ištakos: ar Alytus Sūduvon, o Suvalkai – Dzūkijon?“ – skaito Vytautas Tumėnas
- 17.00–17.15 Paskaita: „Dzūko paveikslas Piecinių pietų aukštaicų šnektų žodzyan“ – skaito Vilija Ragaišienė (Lietuvių kalbos institutas)
- 17.15–17.30 Paskaita „Dėl ko Juozu Averkai svarbu buvo šnekėc dzūkiskai?“ – skaito Danutė Valentukevičienė

MOKYKLOS PIEVUKĖ

- 17.30–18.00 Dzūkiska viktorina – veda Danutė Valentukevičienė
- 18.00–19.30 Diskusija: „Dzūkai. Vakar. Šiandien. Rytoj?..“ – dalyvauna Asta Leskauskaitė, Rūta Latinytė, Alma Ragauskaitė, Jurga Jonutytė, Juozas Žitkauskas, Rimantas Sliužinskas, Karolis Vyšniauskas, moderuoja Marius Eidukonis
- 19.30–21.00 Dokumentikos peržūra: „Kalba Dėdė Juozas“ – pristato Rūta Žarskienė ir Irena Žilienė (Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas)
- 21.30–23.00 Dzūkiški pasdainavimai. Dainas veda Matuizų kultūros centro pol'kl'oro ansamblis VERBENA, Merkinės etnokultūros klubas KUKUMBALIS, Vylniaus miesto pol'kl'oro ansamblis LABINGIS
- 23.00 Vakarūška. Šokiais grajina Vylniaus universiteto pol'kl'oro ansamblis RATILIO ir Lietuvos karuominės Vylniaus įgulos karininkų ramovės pol'kl'oro ansamblis VILNELĖ

NOG MOKYKLOS IN MERKINĮ IR ATGAL' PEŠKOM

- 21.30 Autobusas išveža žygeivius Merkinėn
- 22.00–05.00 Nakcinis žygis ištvermyngiausiems „Slaptasis knygnešių takais“ (Merkinė–Marcinkony) – veda Šarūnas Sakalauskas

NEDĖLIA BIRŽĖLIO 27 DZIENA

PARODOS:

- 12.00–16.00 „Atmenanc Dėdį Juozų“ (MOKYKLOS PIEVUKĖ)
- 12.00–16.00 „Lininiai dzūky abrūsėliai“ (ETNOGRAPINĖ SODYBA)
- 12.00–16.00 „Aš kirvarpa“ (MARCINKONIŲ GELAŽYNKELIO STOCIES GALERIJA)

NOG MOKYKLOS RAISTAN IR ATGAL'

- 08.00–10.00 Rycinis pasvaikščiojimas Meškos šiknos raistan – veda Onutė Grigaitė (Dzūkijos nacionalinis parkas)

NOG MOKYKLOS ETNOGRAPINĖN SODYBON IR ATGAĻ

- 10.00–13.00 Edukacinis užsiėmimas: „Mūs namai – gyvenimų zerkolas (veidrodis)“: pasvaikščiojimas po Marcinkonis apžūrinc unikalias dzūkų tradicinės architektūros detales ir paskaita Sodybon – veda ir skaito Rasa Bertašiūtė. „Užaivio patircis inskuranc dzūkiškon sodybon. Kap insklausc in šimtametes medzinės architektūros tradicijas, puoselėc dzūkų pirkios paveldų ir suskūrc jaukius namus šių dzienu po- raikiam?“ – porina Žymantas Morkvėnas (Musteikos k., Varėnos r.)

MOKYKLOS PIEVUKĖ

- 11.00–12.00 Pasdainavimai su Marcinkonių etnografiniu ansambliu, šiemet švencancu gražų 50 metų jubiliejų
- 12.00–15.00 Dzūkiškų amatų dyrbtuvės:
- ✦ Staltiesėlių rišimas an rémo – Danutė Juškienė (Veisiejai, Lazdijų r.)
 - ✦ Ateitis iš praeities: tradicinių takų audzimas – Laima Griškevičienė (Vieciūnai, Druskininkų s.)
 - ✦ Mezgimas krūkeliu: stapkos paduškom, karūnkos abrūsam – Daiva Petruškevičienė (Tolkūnai, Varėnos r.)
 - ✦ Šaudzinio širšuono rišimas – Marija Liugienė (Mardasavo k., Varėnos r.)
 - ✦ Dzūkiškų rinkcinių juostų audzimas, tradiciniai raštai – Martyna Krikštolaitytė (Kalvelių k., Lazdijų r.)
 - ✦ Dzūkiškų kaisycinių juostų audzimas, tradiciniai raštai – Danutė Kazimiera Bozienė (Alytus)
 - ✦ Keramikos dyrbtuvės – Artūras Matonis (Beržupio vs., Varėnos r.)
 - ✦ Pynimas iš vikšrių – Rita Valiukevičienė (Bugonių k., Alytaus r.)
 - ✦ Dyrbtuvės vaikam: laivelis iš medzo tošies – Algirdas Juškevičius (Varėna)
- 14.00–15.30 Dzūkų poezijos skaicymai – dalyvauna Romas Sadauskas, Juozas Žitkauskas, Birutė Jonuškaitė-Augustinienė. Skaicymus veda Marius Eidukonis
- 15.30–16.30 Literatūrinė-muzikinė kompozicija „Sáva“ (Šiaulių dramos teatras)
- 16.30–17.00 Roko Kašėtos koncertas „Alternatyva“

MARCINKONIŲ KAPINYNŲ SVIRNAS, PO KATRUOJ J. AVERKA SĖPDAVO KNYGAS

- 17.30–18.00 Juozu Averkai skyрто pamynklo palaiminimas, Dėdės Juozo pagerbimas dainom, antrojo Dzūkų kultūros pescivalio „Čiulba ulba“ uždarymas.

1. VAI AUKŠČI, AUKŠČI

Vai aukšči, aukšči
Giratės medeliai,
: Vai nėra aukštesnių
Kap per užuotė(lį). :

Vai slauni slauni
Mūs kaimo berneliai,
: Vai nėra slaunesnių
Kap mano berne(lis). :

Išjojo bernelis
An sunkios vainetės,
: Paliko mergetį
Mažų nedzide(tį). :

Parjojo bernelis
Noğ sunkios vainetės,
: Atrado mergetį
Už stovų sėdzi(ncių). :

- Vai mergela mano,
Balta lelijėla,
Vai kas tau padarė
Užuolo stovelius?
Vai kas tau padarė
Klevo šaudzyktė(tį)?

Kas tavi išmokė
Plonai lygiai verpcia,
: Kas tavi išmokė
Abrūsėlius au(scia)? :

- Tėvulis padarė
Užuolo stovelius,
: Brolalis padarė
Klevo šaudzyktė(tį). :

Motutė išmokė
Plonai lygiai verpcia,
: Sasutė išmokė
Abrūsėlius au(scia). :

2. VAI TU SAKATĖLI

Vai tu sakatėli,
Tu aukštai lakioji,
: Nutėkdamas, parlėkdamas
Naujienas nešoji. :

Nutėk, sakatėli,
Už aukštų kalnelių,
: Tj, kur gyvena mano tėvulis
Sana motynėtė, :

Gyvena tėvulis,
Sana motynėtė,
: Tj, kur gyvena mano brolalis,
Jauna sasarėtė, :

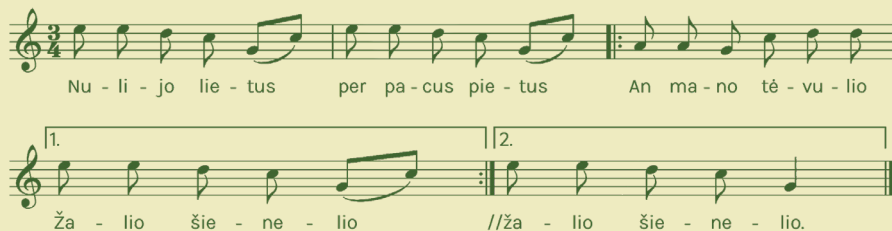
Gyvena brolalis,
Jauna sasarėtė,
: Tj, kur gyvena mano mergetė,
Balta lelijėtė. :

Nutėk, sakatėli,
Visus pasveikinkia,
: Ir partėkis nuog ma mergetės,
Man širdetj nuraminkia. :

Ar sveika, ar gyva
Mano mergužėtė,
: Jai dzienėtė kap nebuvus -
Man metais pavirto. :

Rodos, pakatbėtau
Su kitu mergeti,
: Bet nelimpa josios žodeliai
Prieg mano širdetės. :

3. NULIJO LIETUS

Nulijo lietus
Per pacus pietus
: An mano tėvulio
Žalio šienelio :

Pūskia, vėjali,
Nelyk, lietuli,
: Dzovykia tėvulio
Žalių šienelį. :

Aš to šienelio
Tai grėbėjėtė,
Tėvulio žirgelio
Tai šėrėjėtė,
Tėvulio žirgeliau
Tai važinėsu.

Nulijo lietus
Per pacus pietus
: An mano bernelio
Sauso šienelio. :

Nepūsk, vėjali,
Lykia, lietuli,
: Pūdzykia bernelio
Sausų šienelį. :

Aš to šienelio
Negrėbėjėtė,
Bernelio žirgelio
Nešėrėjėtė,
Bernelio žirgeliau
Nevažinėsu.

4. GALE LAUKO AŽARĖLIS

Gale lauko ažarėlis,
: Gale lauko ažarėlis,
Tįnai čystas² vandenėlis. :

Tį bernelis žyrgų gyrdė,
: Tį bernelis žyrgų gyrdė,
O mergetė būrnų prausė. :

– Vai mergela lelijėla,
: Vai mergela lelijėla,
Vai ar aisi tu už manį? :

– Vai berneli dobitėli,
: Vai berneli dobitėli,
Mažas mano pasogėlis³. :

Mažas mano pasogėlis,
: Mažas mano pasogėlis,
Žalias rūtų vainikėlis. :

– Man pasogas – tai per niekas,
: Man pasogas – tai per niekas,
O mergetė – visas viekas⁴. :

Aš pasogų prauliosu,
: Aš pasogų prauliosu,
O mergetį šėnavosu⁵. :

² Čystas – tikras, grynas

³ Pasogėlis, pasogas, pasoga – kraitis

⁴ Viekas – amžius, gyvenimo metai, jėga, galia, stiprybė

⁵ Šėnavoc – gerbti, mylėti, branginti, saugoti

5. PAVASARIO DZIENĖL

Pavasaro dienetį
Sėjau žalių rūte(tį),
: Vai ir sėdama, gailiai verkdamas
Su rūteti kačbė(jau). :

– Tu rūtela žalioji,
Rūtela garbuonė(la),
: Nesicikėjau šų rudenėlį
Tavį žalios pali(kci). :

Aš paliksu rūtetį,
Aš paliksu žalių(jų),
: Vai aš paliksu žalių rūtetį
Jaunesnei sasarė(lai). :

Dar ji mažų metelių,
Dar durno⁶ razumė(lio)⁷,
: Tai dar nemokės mano sasutė
Rūtėtės šėnavo(cį). :

Žirgeliai sukinkyci,
Prie gonkų⁸ pastacy(cį),
: Vai deda, veža margų šarvelį⁹
Ir mylimų sasu(tį). :

Motutė išaidama,
Dzievulio prašyda(ma):
: – Oi kad nelytų, vėjas nepūstų
Ir giratė neū(žtų). :

Kad vėjelis nepūstų,
Nei giratė neū(žtų),
: Tai aš girdėtau savo dukratį
Kelaliu važuoja(ncų). :

Nei lietulis nelijo,
Nei giratė neūžė,
: Ir negirdėjau savo dukratės
Kelaliu važuoja(ncos). :

⁶ Durnas – kvailas

⁷ Razumas, razumėlis – protas, protelis

⁸ Gonkos – prienamis

⁹ Šarvas, šarvelis – kraitis

6. VAI ŽIBA ŽIBURĖLIS

Vai žiba žiburėlis
Kap aukso liktorė(lis)¹⁰.
: Tį stovėjo sana motutė
An dvaralio iša(jus). :

An dvaralio išajus,
Vartelius atsivė(rus),
: Klausinėjo pas dukružėtį,
Ar su visai para(jo). :

- Ne su visai, motula,
Ne su visai, širde(la),
: Aš parajau pas motynėtį
Rūtelių vainikė(lio). :

- Varscyk varscyk skrynelas,
Kilok kilok drobe(las),
: Cik nerasi tarp ricimėlių
Rūtelių vainikė(lio). :

- Vai sakal sakatėli,
Tu raibas paukštužė(li),
: Nušėk nušėk žalion giratėn,
Parnešk man vainikė(lį). :

Rodas¹¹ būtau nušėkci,
Rodas būtau parneš(cį) -
: Tį stovėjo trys strielčiukėliai¹²,
Norėj mani nušau(cį). :

Nušauci nenušovė,
Užmušci neužmu(šė),
: Cik pabėrė raibas plunksnelas
Po žaliųjų gira(tį).

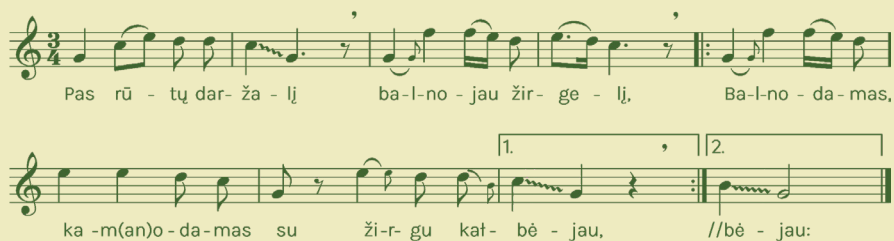
Atais pavasarėlis,
Ataugš man vėl' plunksnetės,
: Tai lakiosu, tai skraidzinėsu
Po žaliųjų gira(tį). :

¹⁰ Liktorius, liktorėlis - žvakidė, žibintas

¹¹ Rodas, roda - patarimas, išėitis, būdas, reikalas, dalykas

¹² Strielčius, strielčiukėlis - medžiotojas, šaulys

7. PAS RŪTŲ DARŽALĮ

Pas rūtų daržalį
Balnoją žirgelį,
: Balnodamas, kam(an)odamas
Su žirgu katbėjau: :

- Vai žirge žirgeli,
Šyvas¹³ juodbėrėli,
: Kap aš josu pas mergetį,
Kelk aukštai galvetį. :

Dar aš neprijoją
Nei pusės kelalio,
: Jir pamynė šyvas žirgas
Rūtų po kojątem. :

Dar aš neprijoją
Nei uošvio dvaralio,
: Jir sulojo margi kurtai
An manį bernelio. :

Išajo uošvetė,
Sana motynėtė:
: - Sėsk, žantulia, nuog žirgelio,
Aikia in ktėtetį¹⁴. :

Sėdau nuog žirgelio,
Ajau in ktėtetį -
: Sniegci lija, rasa krinta
An mano žirgelio. :

- Vai uošvi uošveli,
Sanasai tėvuli,
: Kad prijėmei mani jaunų,
Prijimk ir žirgelį. :

Duok žirgu abrako¹⁵,
Čysto vandenėlio,
: O man, jaunam bernužėliu,
Aukso, sidabrėlio. :

- Vai žantau žantuli,
Žanutli vaikeli,
Nepristatiau naujų stonių¹⁶
Dėl' tavo žirgelio,
Nepririnkau sidabrėlio
Dėl' tavį bernelio.

¹³ Šyvas – balto plauko su juoda oda (apie arklių, žirgą)

¹⁴ Ktėtis, ktėtetė – svirnas, trobesys įvairiems, drabužiams, maistui laikyti, miegoti

¹⁵ Abrakas – kelionės pašaras arkliui, žirgui

¹⁶ Stonia – arklidė, arklių tvartas

8. AŠ NUAISIU IN GIRAI

Aš nuaisiu in giratį,
Kur čiulba ulba paukšteliai,
: Grajna¹⁷ volungėtė
Ir lakštingatė(tė). :

Ir tėvulis išaidamas,
Už rankelių paimdamas:
: – Verksi, dukrala,
Verks tavo širde(tė). :

– Nor aš verksu, bet ne viena,
Bėdavosu¹⁸, bet ne viena,
: Verks ir tėvulis
Dalaį skirda(mas). :

Ir motutė išaidama,
Už rankelių paimdama:
: – Verksi, dukrala,
Verks tavo širde(tė). :

– Nor aš verksu, bet ne viena,
Bėdavosu, bet ne viena,
: Verksi, motula,
Šarvelį krauda(ma). :

Ir brolalis išaidamas,
Už rankelių paimdamas:
: – Verksi, sasula,
Verks tavo širde(tė). :

– Nor aš verksu, bet ne viena,
Bėdavosu, bet ne viena,
: Verks ir brolalis,
Žirgelius šarda(mas). :

Ir sasutė išaidama,
Už rankelių paimdama:
: – Verksi, sasula,
Verks tavo širde(tė). :

– Nor aš verksu, bet ne viena,
Bėdavosu, bet ne viena,
: Verksi, sasula,
Rūtetį skinda(ma). :

¹⁷ Grajinc, grajyc, grajc – groti, čiulbėti, skambėti, rėkti, žaisti, lošti

¹⁸ Bėdavoc – skųstis, aimanuoti

9. KAP AŠ JOJAU PER DVARALĮ

Kap aš jojau per dvaralį,
Kap aš jojau per dzidelį,
: Sucikau mergetį
Labai mandrai¹⁹ ainanc. :

Tai dar barsu mergužetį,
Tai dar barsu lelijetį,
: Tai dar rūsciai barsu,
Graudzai pravirkdzysu. :

– Už kų barsi, bernuželi,
Už kų barsi, dobīteli,
: Už kų rūsciai barsi,
Graudzai pravirkdzysi? :

Aš ne(a)tajau an dvaralio,
Nestovėjau po langelių,
: Nesakiau, berneli:
– Imk mani, mergetį. :

Kap tu jojai su žirgeliais –
Raikė imci su šimteliais,
Ne mani, mergetį,
Vargo vargdzienetį,
Ne mani, mergetį,
Cikrų siratetį²⁰.

Kad atjojai čebatuotas²¹,
Raikė imci kamašuotų²²,
Ne mani, mergetį,
Vargo vargdzienetį,
Ne mani, mergetį,
Cikrų siratetį.

Kad atjojai galionuotas²³,
Raikė imci žeketuotų²⁴,
Ne mani, mergetį,
Vargo vargdzienetį,
Ne mani, mergetį,
Cikrų siratetį.

¹⁹ Mandrai – išdidžiai, išpuikusiai, pasipūtusiai

²⁰ Sirata, siratėtė – našlaitė

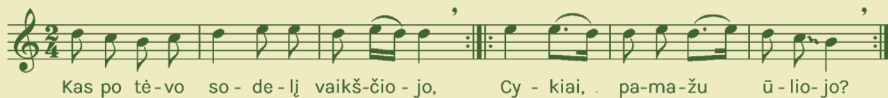
²¹ Čebatas – aulinis batas

²² Kamašas – pusbatis, trumpas aulinukas

²³ Galionas – senovinis vyriškas galvos papuošalas

²⁴ Žeketas – trumpas viršutinis moteriškas švarkelis

10. KAS PO TĖVO SODELĮ VAIKŠČIOJO

: Kas po tėvo sodelį vaikščiojo, :
: Cykiai²⁵, pamažu uliojo²⁶? :

: Gal' tėvulis bitelių dabojo, :
: Cykiai, pamažu uliojo. :

: Kas po tėvo svirnelį vaikščiojo, :
: Cykiai, pamažu uliojo? :

: Gal' motutė drobelių dabojo, :
: Cykiai, pamažu uliojo. :

: Kas po tėvo stoinetį vaikščiojo, :
: Cykiai, pamažu uliojo? :

: Gal' brolalis žirgelių dabojo, :
: Cykiai, pamažu uliojo. :

: Kas po tėvo daržalį vaikščiojo, :
: Cykiai, pamažu uliojo? :

: Gal' sasutė rūtelių dabojo, :
: Cykiai, pamažu uliojo. :

²⁵ Cykiai – tyliai, negarsiai

²⁶ Ulioti – linksmai leisti laiką

11. ŠIMTŲ KARTŲ ARTOJĖLIU

Šimtų kartų artojęliu
Langviau procavoci²⁷
: Nei man, jaunam bernužėliu,
In vainetį joci. :

Verkė sanasai tėvulis
Ir sana motutė,
: Verkė jauna sasutėtė,
Mylima mergetė. :

- Vai tėvuli, vai motula,
Negraudzyk²⁸ širdetės,
: Cik pavelyk man žirgelį
Būc mano draugeliu. :

Sudie(u) jaunai sasutėlai
Paskucinį kartų,
: - Palydėk, miela sasula,
Nor lig dvaro vartų. :

Kap aš jojau per kaimelį,
Ūlyčia²⁹ skambėjo,
: Visas jaunas jaunimėlis
Mani palydėjo. :

Kap dajojau žalių girių,
Gegutė kukavo,
: O man, jaunam bernužėliu,
Vargelį rokavo³⁰. :

Kap dajojau karo laukų,
Sustojo žirgelis,
: Persimainė mano būdas,
Nubalo veideliai. :

Ir sustatė in pulkelį,
Visus suriktavo³¹,
: Liepė imci sau šoblalas³²,
Joc su kamandyrium³³. :

Kai palaido iš armotos³⁴,
Žametė drabėjo,
: Katrie puotė nuog žirgelių,
Ciej kraujuos gutėjo. :

Niekas mūs, jaunų brolalių,
Dar nesigaitėjo,
: Gal' cik sanoji motutė
Vardelį minėjo. :

²⁷ Procavoc – dirbti

²⁸ Pavelyc – leisti, nedrausti

²⁹ Ūlyčia – gatvė

³⁰ Rokuoc – pasakoti, aiškinti, šnekėti

³¹ Riktuoc – statyti į eilę, tvarkyti

³² Šoblia, šoblatė – kardas

³³ Kamandyrius – vadas, vadovas

³⁴ Armota – patranka

12. TĖVYNĖS DAINOS, JŪS MALONIOS

Tė - vy - nės dai - nos, jūs ma - lo - nios taip
Ko - dėl tai mūsų gra - žios po - nios ne -

šir - dj ža - di - nat sal - džiai! A - ku - tės mels - vos, ran - kos
gie - da jų - sų gan se - niai?

bal - tos, bet šir - dys jų kaip le - das šal(tos).

Tėvynės dainos, jūs malonios,
Taip širdį žadinat saldžiai!
Kodėl tai mūsų gražios ponios
Negieda jūsų gan seniai?
: Akutės melsvos, rankos baltos,
Bet širdys jų kaip ledas šal(tos). :

Kalbos nemindžiota gimtinės
Nei dainų mūsų Lietuvos;
Neskundės vyras nusiminęs
Dėl meilės moterų lengvos!
: Tada už auksą nemylėta,
Tada už dainą nemokė(ta). :

Sesutės mūsų nuo senobės
Dėvėjo margus rūbelius;
Dūzgeno plonas, baltas drobes
Ir koja suko ratelius.
: O iš karštos jaunos krūtinės
Skambėjo dainos sidabri(nės). :

Kas atdarytų aukso skrynią
Tėvynės dainų malonių?
Ir kas prižadintų gadynę,
Sesučių dainomis garsių?
: Tėvynės dainos, jūs auksinės,
Be jūsų šąla mums krūti(nės)! :

Kaip rožės jos tada žydėjo
Ir lankė rūtų darželius,
Dar vainikus žalius dėvėjo
Ir šilko kaspinus žalius;
: Dainavo, gerbė žalią rūtą,
Kęstučio žirgą ir Biru(tę). :

PUBLIKUOTŲ DAINŲ METRIKOS IR KOMENTARAI:

Dainos nr. 1, 2, 3, 4 – iš Marcinkonių etnografinio ansamblio repertuaro. Melodijų transkripcija bei parangimas – Agnietė Baltramonaitytė.

Dainos nr. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 – iš tautosakos rinkinės „Mūsų Dėdė Juozas“ (2010): pateikėjas – Juozas Averka, melodijų transkripcija – Zofija Puteikienė, tekstai taisyci pagal’ Laimos Purlienės asmeninius garso įrašus.

Daina nr. 12 – tekstas Maironio, melodija – Juozo Averkos. Melodijos transkripcija bei parangimas pagal’ LKVJ̇KR pol’kl’oro ansamblio „Vilnelė“ garso įrašų – Agnietė Baltramonaitytė.

Natų parangimas šitam dainynėliu – Agnietė Baltramonaitytė
Tekstų parangimas ir redakcija – Eglė Kašėtienė

ORGANIZATORUS:

Varėnos kultūros centras
www.varenoskultura.lt

RĖMĖJAI:

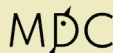
**LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA**

VARĖNOS RAJONO SAVIVALDYBĖ

PARTNERAI:

Verpėjos

ČIULBA
ULBA

AIC IR NIGDI NEPASDUOC!

JUOZAS AVERKA
1911-1998